

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetési cseppán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

A lap szellemi részére s a nyiltírré vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: 6t hasábos petítisor 5 kr. — Nagyobb és többzori hirdetések jutányosan eszközöltetnek.

Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyiltírré garmond sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1886-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt
Evnegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz cseppán, — legcélszerűbben postautalvánnyal — a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó s lapfajtalanos.

Horváth Danó,
fel. szerk.

A gr. Zichy senioralis uradalom 200 éves jubileumára.

Alig van család Magyarországon, melynek ősei a múlt időkben oly nevezetes szerepet játszottak, és a melynek tagjai ma is hazánk társadalmi, kulturális és politikai életében első rangú tényezőkként tekintendők.

Mondanunk is felesleges talán, hogy ez a Zichy család, melynek ezidő szerint 70-nél több tagja van életben.

Sokan azonban széles e hazában alig fogják tudni, hogy a család fenmaradása és felvirágzásának egyik fő és lényeges alapokát a 200 évvel ezelőtt alapított Zichy-féle hitbizomány képezi, melyet 1686. jul. 16-án gr. Zichy István alkotott, s mely négyötöd részében Nógrád- és egyötöd részében Hontmegyében terjeszkedik ki.

Ép ezért e lapok szerkesztője és Reményi Károly, kedves köteletségünkre ismerték, hogy a „Századok“ című folyóirat, továbbá, a „Zichy Codex“ kész füzetek, az uradalom rendkívül gazdag és szépen rendezett levéltára, végül

személyes észleleteik és tapasztalásaik alapján e kitérő családra vonatkozó adatokat összegyűjtve, a sajtó útján a hitbizomány 200 éves jubileuma alkalmából közrebocsássák.

A hitbizomány javait, melyek Nógrád és Hontmegyében a fentjelzett négyötöd és egyötöd arány szerint 72 községben léteznek, I. Lipót császár és Magyar ország királya adományozá gr. Zichy Istvánnak, aki azon időben fényes tehetsége, a dynastiához való hűsége, hadi vitézsége és áldozatkészsége által honfőrségei közül magasan kiemelkedett, mint ez az adomány levélből is kitűnik.

Az adomány levél 1686. évi jul. hó 16-án kelt, és adatott ki Maholányi János kancellár által ellenjegyezve I. Lipót császár által, következő érdemek elismeréséül:

„Ob praeclearam fidem, et fidelitatis constantiam, servitium item ac merita cumulatissima Fidelis nostri Nobis dilecti Spectabilis ac Magnifici committis Stephani Zichy“.

Ezen Zichy István, aki Mosonmegye főispánja, kir. főajtónálló és koronaőr vala, alapította végrendeletileg az adományozott javakból a hitbizományt, mely elsősorban Majoratus volt. Az ő 2-ik nejétől, Várkonyi br. Amade Magdolnától, származott fia: I. Zichy Ádám, aki az atyja által alapított majorátust 1693. március 16-án vette át és azt 8 évesen át bírta. Ádám gr. fegyvere véletlen elcsúszása által mult ki.

Ennek fia I. Károly majoresko, a ki a hazánk történetében oly fontos esemény, a pragmatica sanctiónak 1723 évben történt tárgyalása és törvénybe cikelyezésére alatt bírta a majorátust.

Fölöttébb érdekes ezen gr. Zichy Károlynak nagyrészt sajátkezűleg és magyarul vezetett naplója, a melyben a pragmatica sanctiónak Pozsonyban történt elfogadásáról jellemző megjegyzéseket tesz. Így, hogy a primás kapott egy szép gyűrűt, a palatinus pedig a császár gyémántokkal ékített képét; a többi magnások méltóságokat és kir. adományokat nyertek. Erre aztán felsőbbj a hazafias érzelmű és szabadelvű naplóról: „Boldog lettem, ha ölcson adánk el Szabadságunkat.“ — Hogy ő személyesen vett részt a pozsonyi 1723-diki nevezetes országgyűlésen, az a következő

naplójegyzékéből kitűnik: „Ezen szép ceremóniák végén az diactának, mentem vissza Oroszvárra.“ Ő a majorátust teljes 40 év egy hó és 9 napig bírta s meghalt 1741. jul. 14-én.

Ezen gr. Zichy Károlynak fia kiskorában hunyván el, a birtok kérdése felett folytatott per alapján a majorátus inmentul senioratussá változott át és azóta 10 senior bírta a hitbizományi javakat.

Az első senior volt gr. Zichy Imre, ki a senioratust 1742-ben vette át, s négy évi birtoklás után 71 éves korában hunyt el. Igen derék katona volt és mint a tatai és veszprém-palotai várak kapitánya a törökök elleni harcokban kitűnt.

A második senior gr. Zichy Ferencz, 1746. jul. 30-tól 1783. jun. 8-ig tehát majdnem 37 évig bírta a senioratust. Ő egyzersmind győri püspök volt, s nevét nemcsak az által örököltette meg, hogy az ottani székesegyház remek fő oltárát építtette, de ugyancsak ő emelte az uradalom székhelyén Zeélyben a maig is, a mult hatalmas idők tanúságaként fennálló barokkstílyű uradalmi kastélyt, melynek erkélyén és homlokzatán a család czimere: korona felett két agancs, melyben buzavirág alapon fehér kereszt, szemléltethető. Ezen senior áldozári arany miséje, alkalmából ezüst érmeket is veretett, melynek művészeti kivitelű példánya a levéltárban őriztetik. — Élt 83 évet.

Utánna I. gr. Zichy Zsigmond következett, kiről semmi nevezetes adat nem maradt hátra. A senioratust átvette 1783. jun. 9-én, bírta 18 évig. — Élt 61 évet.

Őt követé III. gr. Zichy Ferencz, ki a francia háboruban vett részt s mintán a senioratust 10 évig bírta, meghalt 1812. aug. 8-án 64 éves korában.

Utánna következett: III. gr. Zichy Miklós, erről sem maradt nevezetesebb adat hátra, érdemeit nem szerzett. (A tört ugyan nagyon szerette.) Tizennégy évi senioratuskodása után meghalt 1826. szept. 22-én 77 éves korában.

A hatodik senior: II. gr. Zichy Károly volt, aki noha csak 6 napig bírta a senior címet, (1826. szept. 23-tól ugyanazon év és hó 29-ig,) mivel a javak átvétele előtt 74 éves korában elhunyt; mindazáltal igen nevezetes férfiú vala, mert mint bécsi cs. kir. állam-minister, ő hajtotta végre 1811-ben a híres devalvációt, miért is a devalvált pénzeket találólág „zichelliknek“, a nép pedig „csicselli“-nek nevezte el.

TÁRCZA.

Ha minden . . .

Vilma.

Ha minden porszem gyógyszeré válna,
Ha a föld drága kőből állna,
S ez mind az én tulajdonom —
Lemondanék a gazdagságról,
Le magáról a nagy világról —
Csak te légy enyém anyyalom.

S szólának halhatatlanságról,
Dicsőségről és borostyánról,
Mik elbódítják fejemet —
Eldobnám mind, csak te szeretnél,
Csak te örökre enyém lennél,
Csak bírhatnám szerelmedet!

Tikasztón . . .

Tikasztón sütt a ragyogó nap
Égetően hűti sugarát,
De döng az ég, könyö hull a földre
„Bánat nélkül nincsen boldogság!“

Elvonul a fűgöteg az égről,
Ujra árad föl, s, his virág,
Igy tisztul meg szívünk is a könyvtől
„Bánat nélkül nincsen boldogság!“

A szemüveg.

Culturhistoriai karczolat.

Századunk a találmányok kora. A technika, vilámság s egyáltalán a természettudományok terén újabb meg újabb vívmányokat mutat föl a jelen kor. A mai világ csak szánakozva tekint vissza a mult századok embereire, ezek is felfedezték ugyan egyet mást,

de lehet e párhuzamot vonni a mult és most között? A multnak csak apróságokat köszönhetünk, míg századunk dolgoi titáni munkát végeznek. S mégis mily nagyok annak érdemei! A jelenkor csak tovább épít, az alapot már századokkal elébb megvetették: Ha a mult századok „kicsiségek“-nek nevezett találmányai-ból csak egyet is elvetnénk, mennyire süllyedne a világ, mily retrograd haladása volna a civilizációnak. Ilyen kicsiség a szemüveg is. Ez manap sokakra nézve majd olyan szükséges, mint a kenyér. Ugyan mit csinálna azon sok rövidlátó tengerész, mérnök, orvos, katona stb, ha homorú üvegeiktől megfosztanák őket? vagy mit cselekednék a sok munkás, akik előrehaladottabb korukban messzelátók lesznek, ha a domború üvegeket megtagadnák tőlük? Furcsa, de igaz, hogy még ma nap is oly előítéletesek az emberek a szemüveg iránt és nemcsak laikusok hanem orvosok is. Azt hiszik, hogy ez fölösleges, csak luxus dolga és az illetők csak hiúságból hordják, mivel az arcznak bizonyos tisztelőtérre indító méltóságos nimbust kölcsönöz, a szemet pedig rontja, a látóképesség folyton csökken és erősebb meg erősebb üvegre kell szert tenni, a rövidlátás tehát acquirált még pedig a szemüveg használata folytán. Hogy vannak egyedek, akik hiúságból viselik és ennek következtében rövidlátókká lesznek, megengedem, de 99 esetben 100 közül, nem a szemüveg hanem a modern paedagogia oka e szembajnak. Nem áll az, hogy a rövidlátónak azért kell mindig erősebb üveg, mert ez a szemet folyton gyengíti, hanem igenis azért, mert a szem rövidlátóbb lesz, tehát homorubb üveget kell alkalmazni; tény, hogy a homorú üveg oktalán használata káros hatással van a szemre, de kellő felvilágosítás mellett e bajokat el lehet és el is kell kerülni, melyek ezen körülmények, az nem tartozik e dolgozat keretébe. Messzelátónak a domború üveg sohasem árt, csak használhat, minél inkább, hordja,

annál jobb. A legrégibb időkben a szemüvegről mit sem tudtak, állítják ugyan, hogy a kínaiak már ismerték és alkalmazták, de bizonyítva még nincs. Sokat szörfölődnek a nyelvészek Plinius a híres római természettudós egy mondata felett, melyben az van megöröklítve, hogy Nero császár a gladiatorjátékokat smaragdon keresztül szemlélte. Némelyek azt állítják, hogy a kegyetlen uralkodó rövidlátó volt, s ezért homorura csiszolt smaragdon keresztül volt kénytelen nézegetni; mások közöttük Lessing is azon nézetben vannak, hogy az imperátor messze látó volt és a smaragdot csak azért használta, mert szeméi gyöngék voltak és nem bírta a napsugarakat elűrni, amiért ez ékköknek sik csiszolata volt; egy fiatalabb tudós Dr. Szili pedig egyszerűen tagadja, hogy az ókorban ismerték volna a szemüveget, őt e tagadásban nagy szaktekin-télyek is támogatják. Ezért még most sem tudjuk biztosan, ki legyen a szemüveg feltalálója. Sokáig annak tartották szent Hieronymust, aki 420-ban Betlehemben halt meg, de újabb nyomozások szerint a szemüvegek feltalálásának ideje 1280—1320 közé esik és hazája Italia volt. — Egy Giordano de Rivolta nevű szerzetes 1305-ben híveinek elbeszéli, hogy még nincs husz éve, hogy a „világ leghasznosabb művészetének egyike“ (i. e. a szemüvegkészítés) fel lett találva és hogy a feltalálót látta és vele beszélt. Bacon Roger az oxfordi ferencesrendi szerzetes, akit nagy tudománva miatt „doktor mirabilis“-nak neveztek, terjedelmesen értekezik, de már tudományos alapon a szemüveg nagytársáról. Egy 1299-iki olasz kéziratban a szerző Sandro di Piporso szembajjáról panaszkodik, hogy a szeméi agg kora miatt oly rosszak, hogy üveg nélkül sem írni sem olvasni nem tud. A florencai temetőben levő egy sírkő felirata szerint a szemüveg tulajdonképeni feltalálója az 1317-ben elhalt Salvino degli Armati, bár az 1313-ban elhalt pi-zai szerzetes Spina Sándorról fenmaradt, hogy ez is

A hatodik volt: V. gr. Zichy István, ki a senioratust 1826. évi sept. 29-tól 1841. jan. 30-ig, tehát közel 15 évig élvezte és 64 éves korában hunyt el. Róla említésem mellet, hogy a bécsi udvari színházunk intendantja volt, s a művészetet, de különösen a művészeket igen pártolta, őket a nyári évd alatt gyakran vendégeit is meghíván Zettybe, hol akkor tehát folyón és víg élet volt, az estélyek és bálók egy másét követtek, mi a b. gyarmati akkori polgárságnak felgyarapodását is közvetlenül előmozdította. Hogy az udvarnak kedves ember volt, kitűnik onnan is, mert az állam király koronázásához a császár és király képviselőjeként ő küldetett ki, de a megbízó levelet az őreg ur szívéből haza feleld, mit az udvar 8 nap múlva (mikor a fényes fogadtatás után) a feladott követ felújában volt) észre vévén, — könyörtelen volt a megbízó levéllel még egy követet küldeni ki.

Utánna V. gr. Zichy Ferenc következett a seniori uradalomban, 1841. július 1-től 1861. aug. 5-éig. Meghalt 67 éves korában s a krónika azon nem igen dícséretes adást jegyzé fel róla, hogy nagyon szeretett a pénz és semmit sem tett az uradalom javára és a közigazgatásért.

Öt követő I. gr. Zichy Nándor, ki azonban csak rövid egy év egy hó és 23 napig volt senior és 80 éves korában 1862. okt. 7-én elhalt. Neve az akkor még Osztrák birodalom történetében azon tény folytán maradt megörökítve, hogy mint akkori választmányi kormányzó ő volt könyörtelen Ádám III. Napoleón illetve Viktor Emánuelnek Valencét 1859-ben, a villafranki békétől kezdve.

A tizedik senior: IV. gr. Zichy Károly volt, ki csak 13 év 7 hó és 24 napig bírta az uradalmat, nagy alapítványai és igazi főúri jótevéysége által a család fényét és az alattasok javát egyaránt szíven viselve.

Alapítványai közül felmúlhatjuk azon számosz friss fundatit, melyet a Zichy házadonok részére föld-telebirtoklással kötvényekben tett le az uradalom pénztára, nem számítva ki a házadonok közül a Zichy család néhai ágát sem, az alapítványba jelenleg 10 házadon részesül. Ezen alapítványt kezelő 3 tisztviselőnek is 3000 frtyi tőkét tett le, melynek kamataiból 50—50 frtyól kívánta jutalmazni az ő fáradozásait. Azonkívül megemlíteket a b. gyarmati nemzeti iskola és a városi kórházról, s évenként többször meg látogatván az uradalom székelyt, megjelenése mind-annyiszor a jótevéységek egész láncolatával volt összekötve. A senior kort 91 évet élt főur családí viszonyairól megjegyezhetjük, hogy első neje hr. Bathiány Antónia, a második pedig gr. Apponyi Franciska öz. Székely Sándoré volt, és utóbbtól származik leánya: öz. gr. Bathiány Lajosné, gr. Bathiány Lajos 1848—49-ki tragikus véget ért miniszterelnöknek országosan tisztelt özvegye. Ezen kegyes főur és áldott lelkű senior jellemzően magyar mellesre az uradalmi levéltárban látható. Az ő 1876. jún. hó 1-én bekövetkezett halála után a senioratuság.

II. gr. Zichy Eszterházy és kir. kamarás és őrnagy ra szállott, ki jelenleg 86 éves és állandóan Hainburg-ban lakik Bécs mellett. Nevében, mint teljhatalmas gr. Zichy Nándor kormányozza a nagyterjedelmű uradalmat, és el kell ismerni, miszerint az gazdaságilag virágzóbb fokon még soha nem állott, mit nemcsak a nemzeti s politikai életünkben is kiváló szerepet játszó

ismerte volna a szemérvégek. Anyai bizonyos, hogy 1482-ben Nürnbergben szemérvégkémítők voltak. A 14. században a szemérvég használata mindinkább terjed. Behatóan tudományos szempontból csak a 16. század végén kezdettek vele foglalkozni, különösen valami Bartisch nevű szemész, aki már annak idején hatalmasan kel ki a szemérvég divatosság használata ellen. Ezen viszonyok Spanyolországból szivárgott át a többi országokba. Amennyok, férfiak hordozták orrukon és annál nagyobb terjedelmű volt, minél előkelőbb az illető. Ha tudták is, hogy a szemérvég bizonyos szem-bajoknál mind tövbe befolyása van, de a szemhibák tulajdonképeni mivolta még terra incognita volt, ezeknek föl és megismerése századunk utolsó tízezéinek vívmánya. Bartischnak kortára az olasz Franciscus Maurrolus fedezte, hogy a szemlencse a sugarakat ép úgy engi, mint az üveglencre és bár 1658-ban a sötét kamra Porta által már föl volt találva, úgy mégis csak 1604-ben bizonyíthatta Kepler, hogy a szemben a sugarak akként törnek, hogy a látott tárgy képe az ideghártyán megfordított állapotban van és 1637-ben Cartesius a híres bölcsész és matematikus a szem accomodatitóját részben a lencse alakváltozásaira vezette vissza. Ezen állítás, melyet később Helmholtz be is bizonyított, óriási lendületet adott a szemérvégeknek. Helmholtz volt az utolsó, Jaeger, Arlt és Graefe voltak segédek. A szem többé nem titok, fel van az tárva, nyitott könyv.

S. A.

teljhatalmas gróf gazdasági magas fokú képzettségű és gondoskodó, hanem az uradalmi tisztán szakképzettsége, hűsége és odaadó szorgalmának is lehet tulajdonítani. Bizunk abban, hogy ezen senioratusi kormányzat is a mai humanitárius kor kívánataiból képest nem egy nemzedéknek által fogja a „Zichy” nevet népszerűvé és fényesé tenni.

Sorainkat azal rekuszáljuk be, hogy a megyénk és városunk viszonyaira oly nagy fontossággal bíró senioralis uradalom 200 éves fejedlőnk alkalmából — mint értesülünk, úgy a megye lapintatás állapotja, Seitovszky János, mint a város ügyelme főbírája, Roményi Károly, az uradalom teljhatalmasottjához, Gr. Zichy Nándorhoz örvölő leveleket fognak intézni.

Kívánjuk, hogy a cikkünk homlokán méltatott nagy gróf családunk, valamint a házának, megyénknek és városunknak díszére és javára még sok századig virágozzék!

Jelentés.

Folytatás a felvidéki magyar köznevelődési egyesületnek működéséről.

IV.

Áttérve a felnőtteknek a magyar nyelvben és más hasznos ismeretekben való oktatása rendszeresítésének érdekében tett intézkedéseinkre, jeleztük, hogy a múlt évi szeptemberi választmányi ülésből felhívunk vidéki választmányainkat és Nyitra megye területén számtalan tanfőúr és érdeklődő, hogy a felnőttek oktatását szervezzék; ezen felhívásnak egyes választmányaink területén szép sikere volt, a mennyiben Nyitra megyében 13 (910 halgatóval), Zólyom megyében 3 (100 halgatóval), Nógrád megyében szintén több városban és községben, továbbá Salgó-Bélaháza sz. városban lett a felnőttek oktatása igen szép sikerrel rendszeresítve; különösen ki kell e részben is emelnünk sólyomi választmányunkat, hol a tanfolyamokban jó eredménnyel résztvevők — számra 60-an — bizonyítvánnyal lettek ellátva; ajánljuk ezen példát többi választmányainknak követésre.

Csalószó volna továbbá, ha a népiszkolákban a magyar nyelv tanításában sikert felmutató tanítók jutalmazásán kívül az ily sikert a felnőttek oktatásánál felmutató tanítókat is jutalmaznánk; legyen szabad reményünknek adnunk kifejezést, hogy t. választmányainknak hathatós közreműködésével évről évre mind nagyobb sikert fogunk a felnőttek oktatása körül felmutathatni.

A pénztanítók jutalmazására költségvetésileg engedélyezett összegekből kiosztottak:

Nógrádi, sólyomi, trancsáni, barsi, bonti és lipői választmányaink 100—100 frtyot; salgóci választmányunk 50 frtyot.

Nyitra megyében a törvényhatóság 1885. évben is kiosztotta az évenként szokásos 500 frtyot, és felkérte a törvén. biz. közgyűlése intézkedett, hogy a jövőben ezen 500 frtyegyedlőnk ig választmányaink meghallgatásával osztassék ki; sem kértünk ezen intézkedésért köszöneteknek kifejezést adni.

V.

Szakkönyvtárunk közül az óvodai és különösen az irodalmi szakkönyvtár feltett ki törekvését és javaslatára ig. választmányunk többszörű kezdeményezést tett.

Igy különösen a hazafias irányú től köznevelődési egyesület által kiadott „Vlasta Svet” című képes től néplap az évi folyamából 100 példányt rendeltünk és azt ingyen terjesztjük; ezen intézkedés sikere az, hogy az általunk kibocsátott leveken egyesületünk útján Nyitra megyéből 290, Liptó megyéből 47 és Zólyom megyéből szintén 47 előfizetőt gyűjtöttünk eddig az említett lapra; sokan pedig az előfizetést felhívásunk következtében közvetlenül eszközölték.

A poszonyi köznevelődési egyesület által kiadott „Vlastenska Pohľadnica” című igen jó irányú től nyelvű füzetből 200 példányt, a Nagy István által írt „Téli Esték” című magyar nyelvű népi elbeszéléseket tartalmazó füzetből pedig 50 példányt osztottunk választmányaink után ki.

Legújabbban az irodalmi szakkönyvtár ig. választmányunk megbizta, hogy 100 frtyon jutalmi könyveket szerezzen községi iskolai és népiszkolai tanulók részére be; — mely is Petőfi költeményeinek népi kiadásából 50 példányt és más költemény gyűjteményekből 25 példányt, végül Marchallnak az „Ajátos hazafias” című magyar-tól szövegű r. k. imakönyvéből 50 példányt rendelt.

Sőt osztás alatt vannak továbbá a Révai testvérektől a „Jókönyvek”-ből kapott 100 frty és a Remner Jánostól ajándékba kapott „Régi Szeged” című mű 15 példánya.

Intézkedünk, hogy a „Píros könyv” től kiadás és „Népköltés” terjesztésük.

Hálával kell megemlíteknünk a magyar tudó-

mányus akadémiáról, a Szent István és Szent László társulatról, úgy a tőthöznevelődési egyesülettől is, mert közülük az akadémia kiválasztandó kiadványait ingyen ajánlotta fel, az említett többi egyesület pedig folyó kiadványait ajándékként küldi meg. Ki kell még emelnünk a Nógrád megyei nemzeti intézetet, mely 100 frtyon alapítványa kamatait irodalmi művek beszerzésére rendelte fordítani.

Igazgató választmányainknak céljaink szorgalmazásában tett, már vázolt intézkedéseink kivül a nemzeti edgi tekintetben kiválóan fontos ponton Miarán létesült dal és zene egyesületünk hangszerek beszerzésére 150 frtyt engedélyezett, mely is a Nyitra megyéből és ideai farsangi mulatságokból befolyt adományokban bő séges fedezetét lelte.

(Folytatás következik.)

Utóhangok!

a felv. m. köz. egyesület R-Gyarmaton tartott közgyűlése felett.

A „Národnie Noviny” javszavakkal ugyan a magyar és a magyar nyelv terjedése miatt, de azért ugyancsak megosztja az itt tartott közgyűlés értékét. Elmondja ugyanis, hogy a felvidékről hozánk csupa hivatalnokok rándultak le, míg a felvidék független elemei távol tartják magukat a tisztviselőktől. Voltak bizony itt nem hivatalnokok is, de azért mi sem fejt hatjuk el teljesen azon neheztelenséket, hogy akkor mikor mi minden elkövetünk felvidéki vendégeink szíves fogadtatására, alig jut körünkbe 12 vendég, sőt maga is elnök: hg. Odescalchy Gyula nemcsak csóztatott látogatásával.

Ezen ad kifejezést a Nyitrai Közlöny is, midőn ezeket írja:

Sokat láttunk ott, de még többet nem láttunk azok közül kik megjelenhetnék volna.

Az egyesület elnökeinek hazafias érdemeit bármily méltánylással részesítjük is, neheztelre csak amint neheztelre esett a vendégszerető városnak is, hogy éppen ő, kinek megjelenése érdemeitől és rangjánál fogva más követés megjelenésével ért volna föl, itt is hiányzott, s hogy eddigéig még a megalkulás óta tartott három közgyűlés egyikén sem örvendezhetünk beces megjelenésén.

A szomszéd megyékből származó tagokról ezúttal nem hívtasunk, s a magunk megyéről bizony, az ott megjelent 12 hazafias tag számából ítélve, midőn mondhatnánk megyénket is akár pánszlávnak Nyitra-megyét azok képviselték, kikből a legnagyobb áldom volt egy anyagi mint kényelmi tekintetben, míg a Károlyiak, Erdődyek, Hunyadyak, Apponyi, Esterházy, Forgáchok, Wodianer tekintélyes törzsek egy ágai se láttak, valamint Nyitra megye legtöbb adófizető 300 módos polgárából csak ketőt. Vajjon hol maradtak az Ocskayak, Pongráczok, Uszovicsok, Nemethy-gyi, Emődy, Borostay, Zerdahelyi, Szulyovszky, Döbzy, Passienky, Rudnyánszky, Fridoczky, Vagyon, Majthényi, Benkeő, Mérey, Juhász, Skublica, Jaszanky, Thórözy, Ordódy, Lakics, Ghyllányi, Turcsányi, Tarasócy, Huszár, Wágner, Hartahovich, Sándor, Bacskády, Babóthy, Kochanovszky, Buziatay, Rákóczy, Glosy, Rera, Szádeczky, Száló, Prónay, Zelenay, Kovács családok? Vagy hát azt hiszik ezek a jószágos nagybárák gazdag urak, hogy mi apró semmis emberek lelkesedésünkkel, buzgalom munkaságunkkal s arunk verejtékével keresett és családunk fenntartására is alig elégséges pénzünkkel elront adományokkal táplálva a magyar kultúrát, majd meg fogjuk teremteni egyis a nagy magyar nemzetet, s akkor azután amily előnyök ép oly jutányos is lesz a mások hazaszeretetének mellette által megértelt dícsőség és haszon gyümölcseit s a termelőket fölré tisztálva lemedni, mint tették ezt főuraink a tavalyi iparkiallításban, hol nem győzték a magyar ipar meglepő eredményeinek dícsőségében din magyar ruhákkal fényelni, azon magyar iparban, mely iránt, ha tettek valami nevezetessé és nagyot, az az volt, hogy teljesen elhanyagolták, sőt tudomást sem vettek róla. Tisztán a kivételések.

Nem akarunk senkit sem sérteni, de hát mondott szóból ért az ember, s vannak körülmények, midőn a halgatás bűn; azért se vegye senki sem ross néven; ha ezáltal ügyelmeztetjük főurainkat, vagyosok családunkat: hazánkban az állás és nagyon költséges! Meg a papák is, mely mai nap csakúgy kivételével mind tagja az egyesületnek, a derék nagy-tapolcsányi prépost kivételével elmaradt. A midőkről pedig, kiknek leg-jobb alkalmuk lett volna az irántuk emelt általános vádat, hogy hazafias célokért nem lelkesülnek, meg-cáfolni, midőn ilyen rébach előtt hazafias üzenet-lyekről beszélünk, részvétőkre néve — szó se legyen köztünk.

Ily közönséget a „Felvidéki magyar köznevelődési egyesület”, dacára, hogy sok jót tett és tesz is az iskolák, óvodák felállításával, a felnőttek oktatásával és bándító adományok kiosztásával, még az esti-

leg megazavazandó megyei pótdó szerzővel sem fog sokat tehetni a kitűzött célját vagy nagyon későn, vagy soha sem fogja teljesen elérni.

Míg azon városok vendégszeretét, melyek ily közgyűlések alkalmával százaftat várnak ürvendő „isten hozott”-tal — mint Selmec, Balassa Gyarmat, azal sérti meg az egylet, hogy 12 tagot képes csak útnak indítani, míg azok, kiknek csekély — mondhatnám — semmi anyagi áldozatukba sem kerülne az ily kirándulás, távol tartják magukat ezen az egyletnek úgy hírnevét emelő, mint szellemi hatalmát határtalanul növelő közgyűlésektől, addig csak csigalassúsággal fogunk haladhatni, addig nem kívánhatják a saját teljes támogatását.

Tanuljunk mi felvidékiek a királyhágóntúliaktól, s ne csak rideg pénzünkkel — mellesleg mondva így is ridegen — támogatassuk az egyletet, hanem tettel, szóval megjelenéssel is.

Tömegesebb megjelenést kérünk a közgyűléseken a magyar nyelv, a magyar szellem nevében!

Elmélkedések

a honti ipar fölírására, a kis iparos osztály megmentése, és a munkás-mozgalmak megszüntetésének módjai fölött.

Irta és a b.-gyarmati iparos ifjúságnak felolvasta Bodnár István ügyvéd.

II.

A munka kérdés elől nem lehet kitérni. Az ököljog küdelmeit tovább tűrni nem szabad. Európában Bismark herceg az első államférfi, a ki ezen kérdésről törvényhozásilag foglalkozik. Amerikában az egyesült államok elnöke legközelebb megkereste a senatust, hogy a munkáskérdést a törvényhozás vegye kezébe.

Ha joga van az államhatalomnak megfékezni a töképenzesek zsarolását, s eltörölni a szabad üzorsádkodást: akkor kell hogy joga legyen annak kijelentéséből is, hogy a munka is töké; mert a nélkül a bolt üzleti töké nem jövedelmez; és így igazságos dolog az, hogy az üzleti töké és a munka által létre hozott jövedelemben, az illető tényezők igazságos arányban részesüljenek.

Ísmérjük a társadalmi viszonyokat. Mikor kevés a munkaadó és sok a munkás: a munkaadó az embertelenségig lenyomja a munkabért. Ha pedig kevés a munkás és felette sok a munkaadó: akkor ez utóbbiak a munkások zsarolásának vannak kitéve. Ily esetekben de csak rendkívüli esetben, midőn a szabad alku célhoz nem vezet: a hatóságoknak kell közbe lépni, az első esetben megszabván a legkisebb, az utóbbiban, pedig a legnagyobb munkabért. Ezen hatósági intézkedés egyébiránt csak a napszámósokra vonatkoztatható.

A mi pedig a gyáros és a kisiparosok közti viszonyt illeti, a kik t. i. kénytelenek a nagy iparshoz munkásokul besegődni, itt tekintetbe kell venni, hogy minden gyáripár kocskázott vállalat. A gyáros azért kocskáztatja a tőkéjét, mert reméli, hogy az üzletből nagyobb nyeresége lesz, mint a tőkéjének törvényes kamata. A nyereségből tehát a gyáros javára levonandó a törvényes kamat, és minden kiadás, a mi a munkásokra és a felszerelésre fordított, és az osztokodás tárgyát csak azon nyereség fölőleg képezheti, a mi a levonások után fölmarad. Az igazságos kulcs fölaltatása nem könnyű dolog. Tekintetbe veendő a gyáripár nehezebb vagy könnyebb, veszélytelen vagy veszélyes volta; mert a munka értékét a szerint kell mérlegelni. A törvény megállapítja a százalék maximumát és minimumát a mi a munkát megilleti; de ha a felek a vizályt barátságos uton kiegyenlíteni nem képesek: akkor nincs egyéb kátra, minthogy a bíróság — mely választott is lehet, — esetről esetre, szakértő szemle alkalmazása mellett állapítsa meg a munka és az üzleti töké százalékait. Ha meggondoljuk, hogy minél nagyobb jutalomban részesül a munka: a munkások annál buzgóbban fognak dolgozni, s így nagyobb lesz a gyár osztaléka is: az állami beavatkozás nagy valószínűséggel meg fogja teremteni a kívánt gyümölcsöket, és vége szakad a veszélyes lázongásoknak.

Hogy a munkások és munkaadó közt a legjobb törvények és rendőri felügyelet mellett is lesznek némi surlódások, az az érdekek összeközléséből természetesen folyik; mert a munkaadó keveset szeretne fizetni, a munkás pedig szüntelen követelésekkel áll elő. De ez rendszer sora azon gyáripáros azon üzletnek, melyet a töképenzes a klámpárosokkal folytat.

Nem ily sorsot óhajtok én a kis iparosoknak, a kik főleg a nagy alföldi városokban a polgári osztály magvát képezik, hanem oly független állást, hogy boldog családi életet alapíthassanak. Azon meggyőződésben vagyok, hogy ha föl nem találtam is, de jó uton keresem a módokat, melyek által azt utol is fogják érni.

Ne ijedjünk vissza, ha a javaslatom első tekintetre ideálisan látezik; mert minden nagy alkotás kezdetben csak ezeme volt. Az a kérdés, vajjon a javaslat kiállja-e a józan ész bírálatát. Ha igen, akkor

fejlesztteni és terjesztetni kell az eszmét, míg az igo teattó nem válik.

A szakképzett, testi lelkiképpen mivel iparos, legyen bár teljesen vagyontalan ember, mégis nagy tényezője a hazának; nagyobb minden töképenzesnél; mert az állam ereje és gazdagsága nem a talaj termékenységeben, nem a hegyek nemes érczeiben, a mil liomosok tökéiben, hanem a polgárok képzettségében rejlik, a kik t. i. a bolt tökét és a silány földet gyümölcsözővé teszik. Igaz, hogy egyes kis erő keveset vihet végbe; de ha a kis erők egyesülnek, csoda dolgokat képesek végrehajtani. Ime a tenger is csak csöpp-pekéből áll: de a rengeteg csöpp tengerre alakult, és a világ forgalom főszekszővé lön.

Azon nézetben vagyok, hogy ha a szakképzett és faddhellen jellemű kisiparosok, — a kiknek t. i. a mes torégo a gyáripár által fenyegetve van, egyesülnek, oly célból, hogy gyáripárt alapítsanak, és egyesülé- nek oly elv alapján, hogy mindenik részvényes, az ő teljesített munkájának kézz pénzre becslött értékéhez kepest fog a tiszta jövedelemben osztolni, hogy ily módon minden egyes iparos a maga szakképzettségének és szorgalmának gyümölcsét maga fogja élvezni: az ily iparos szövetség győzelmesen kiállná a versenyt bár mely milliomos gyáripárossal, a ki t. i. felfogadott munkásokkal dolgozik; mert ezen munkások legtöbbnyire elégedetlenek az osztalékkal, s irigylük a töké tulajdonostól a jövedelmet melyet az ő munkásságok neki szerez. Míg ellenben az iparos szövetség tagjai jogilag mind egyenlők, és a kevésbé képzett és kevésbé szorgalmas részvényesnek nincs joga neheztelni, ha a képzettsébb s így értelmesebb munkát teljesítő, és szorgalmasabb tag tára nagyobb osztalékat kap.

(Folytatása a vége következik.)

A nógrádmegyei ev. esperesség közgyűlése.

Az esperességi közgyűlés az évben B. Gyarmaton tartatott meg f. hó 9-én igen szép érdeklődés mellett, amennyiben az ikerelnökségen, u. m. Beniczky Gyula esp. felügyelő és Szebla János főesperesen kívül jelen voltak: Dajsewffy Otto, Szontagh Pál, dr. Pulszky Ágost, Veres Gyula, Sréter Alfréd, Kövy T. Pajor I. br. Buttler és fia Ervin, mint most beigtatott surányi felügyelő a két Veres Ernő (horpáci és herencsényi), Zelenka Gyula és több jeles az esperességek. A rendes közgyűlést f. hó 8-án az iskolaszéki és özvegy papi és tanítói nyugdíjintézet gyűlések előzték meg. A közgyűlési főbb tanácskozási tárgyak közül, mint közérdekeket, kiemeljük a következőket. Először a főesperesi évi jelentés olvastatott fel, mely az egy évi egyházi mozzanatoknak hű képét tárja fel. A jelentés szerint, az egyházi és iskolai épületek építésére és javítására 25,675 frt fordított, megadományok czimén egyházi czélokra befolyt az Ofeltségének a vanyarcsi leégett templom felépítésére adományozott 200 frtot, beleszámitva: 5233 frt. Az év közben megválasztott lelkészek, névszerint: Szebla István závadai, Simko Gyula a bodonyi és Kovácsi Kálmán n. kürtösi lelkészek az esperesség kebelébe felvételtek. Deseewffy Otto az esperességi törvényszék elnökségéről leköszönvén, helyébe titkos szavazás utján egyhangulag dr. Pulszky Ágost választott meg. Az egyházi tisztikar 3 évi mandatuma letelvén, az egyházankénti szavazás elrendeltetett, a szavazat szedő bizottság elnökül: Deseewffy Otto, tagjaiul pedig: gr. Degenfeld Lajos, Maróthy Emil, Wladár Miksa, Szlujka Mihály és Osztroka Lajos választottak meg. A szavazatok a főesperesre Deseewffy Otto elnökhöz f. évi szept. 1-ig beküldendők. Ez ugyan csak formálítás lesz, mert a küzbizalom az eddigi kitűnő főesperesben osztatlanul összpontosul. Figyelmet érdemel Deseewffy Ottónak azon javaslata, melyszerint a tisztikar mandatuma 6 évre kiterjesztésék. Ezen javaslat életbe léptetése a kerületi közgyűlésen szorgalmaztatni fog. Elhatározatott az egyházi épületek tömeges biztosítása, a legkedvezőbb feltételeket nyújtó első m. ált. biztosító társulatnál. A tiszai kerület azon ismert fontos javaslata, hogy az anyakönyvek mind a négy kerületben kivétel nélkül kötelezőleg magyarul legyen vezetessenek, szemben a Dunán inneni kerület ellenzésével, egyhangulag pártoltatott, s utasítottak a kiküldöttek, hogy ezen javaslat érvényre emelését az egyetemes közgyűlésen szorgalmazzák. Az iskolai ügyek előadásából azon örvendetes eredmény tűnik ki, hogy a magyar nyelv tanítása nagy haladást tett, s constatálhatjuk, hogy kivált a megye alsó részében már a hittan is magyar nyelven taníttatik; a hol azonban az esperesség hazafias kíváncsalmának elég nem tétetett, mint Buda-Lehotán, Udorján, Sós-Lehotán és Dobrocsón, ott a legerélyesebb rendszabályok fognak alkalmaztatni. Pannazképen hangoztatott, hogy az iskolai mulasztások megtorló intézkedései a politikai hatóságok által erőlyesen nem hajtathatnak végre. A közokt. miniszternek a tanfelügyelő útján közölt azon rendelete, hogy az oklevélről nem bíró tanítók felügyeltessezenek, az apróbb (űők) egy-

házakban a javadalmazás csekélyisége folyton kivibetellennek találtatott. Végre a magánpanasz ügyek megnyugtató elintézésén kívül sérelmi ügyként tárgyalatott a p. géczi és herencsényi iskola adó kérdése, mely községekben a róm. kath. iskolára a protestans hívek is törvény ellenesen megadóztattak. Mintán ebben úgy a megye mint a miniszter részéről azon irányzat érvényesítése czéloztatik, hogy katolikus jeleggel bíró iskolák is községeknek tekintessenek, ennek orvoslása iránt megkerestetik Nógrádmegye törvényhatósága, és felírás intéztetik az egyetemes gyűléshez is; egyezsersmind felhivatik a protestans hívek figyelme azon újabban lábra kapott visszaélésre, hogy egyházi és papi javadalmazások a községi költségvetésekbe be ne csempeztessezenek. A közgyűlést a Dániel vendéglőjében a felügyelő által adott 90 terítékű fényes ebéd követte, melyet számos józúd és talpra esett felköszöntő fűszerezet. A közgyűlésen és a közebóden Komjáthy Anselm kir. tanfelügyelő úr is részt vett.

H i r e k.

Hymen. Madách Károly volt alispánk kedves leányát a napokban jegyezte el Kubinka István úr, köreinkben kedvesen ismert fiatal barátunk. — Kozáky Gyula, penzci birtokos és fővárosi mérnök eljegyezte Glodiák Teréz kisasszonyt Pankotáról.

Fényes esküvő. Bár családi szűkebb körű, mindazáltal fényes esküvő folyt le Sipaken f. hó 6-án, sipoki Balás Antal nagybirtokos és a szécsényvidéki gazdasági egylet elnökének szép és nagymiveltésű leányt Irén kisasszonyt vezetve oltárhoz makkói Fábian Gyula úr losonczy kir. aljbíró és szab. állom. honvédhadnagy. Nyoszolyó asszony volt, Balás Willibaldné szül. Jankovics Helén, koszoruleányok Br. Buttler Malvin Lóczból és Eboczky Rózsika Ajnácskőről, násznagyok Balás Willibald Mátra Szőlősről és a vőlegény testvérbátyja Fábian János Abauj Tornamagye tiszti főügyésze Kassáról, vőfélyek Beniczky Árpád és Szilárdy István. Jelen voltak még az örömanyság szül. Károlyi Irén urnőn kívül Bárd Buttler Henrikné szül. Pongrácz, Eboczky Elekőné szül. Károlyi Antónia, Dr. Pulszky Ágost, br. Buttler Henrik, Balás József, Balás László (Szőlősről), Eboczky László (Ajnácskőről), Torsztányaszky István és Torsztányaszky Kálmán (Budapestről.) Az esketést főtisztt. Fábian Ferencz tornai plebános a vőlegény idősebb fivére végezte, könyekre fakasztó beszédet intézve az új házaspárhoz a házasság boldogsága és az ezzel járó nemes feladatok felől. E szertartás a Balás család patronátussága alatt álló templomban folyt le, mely a ritka ünnepélyre össereglett falubeliekkel szorongásig megtelt. Ebéd után a házaspár új lakására Szécsénybe utazott, és odakísérte a násznép is, mely a kedélyes uzsona után azon szerencse kívánságokkal osztolt szót, melyekhez mi is csatlakozunk, hogy t. i. zavartalan legyen öröme ezen a boldogság minden kellékével bíró életközvetkezésnek.

Helyettesítés. Harmos Gábor megyei főjegyzőnek kir. táblai pótbíróvá történt kinevezetése által megüresedett megyei főjegyzői tisztségre főjegyzői helyettesnek Tihanyi Ferencz neveztetett ki gr. Gyürky Ábrám főispán úr öngymóltósága által. A főjegyzőségre Tihanyi kivül Sréter Alfréd, Horváth Danó árvaszéki tlnők s Baintner Arnold első aljegyző pályáznak.

A b.-gyarmati önk. tűzoltó egylet elnökül a távozó Harmos Gábor helyébe, Garam Jenő törvényszéki bíró úr, ki annak idejében az egylet megalakítása és gyarapítása körül igen tevékenyen közreműködött, helyettesített.

Baleset. B. Gyarmaton a Templom utcában lévő építés alatt álló Gabo Erzsébetféle ház egyik udvari fala jul. hó 5-én reggeli 7 órakor ledőlén, egy Berki Mária nevű 60 éves cigány napszámósát maga alá temetett s egy másik szintén koros napszámósát Berki Erzsébetet súlyosan megsebesített. Berki Máriát még az nap eltemették, Berki Erzsébetet pedig a kórházba szállították. Az építés Krivos Mátyás vezetése alatt áll, ki minden elővigyázat nélkül bontatta a régi falakat, így aligha kerül ki büntetését.

Jó hír a gazdák számára. Amerikából jó hír érkezett a gazdák számára. A gabona árak emelkednek. Tudjuk, hogy az amerikai gabona versenyt még mi magyarországiak is megérezzük és a gabona árának emelkedése Amerikában az európai piacokra is hatással van és pedig olyan hatással, hogy felszűkíti az árakat.

Körjegyző választás Homok-Terényén. a b. tere nyei kör jegyzőjéül Szerémy Károly választott meg szótöbbséggel Höppner Gyula ellenében.

Uj lap. I-Ságon „Honti Hirlap” címmel jul. 1-től politikai és társadalmi lap indult meg kormányparti programmal. Szerkesztője: Pongrácz Elemér.

Ragály. Hontmegye Zahora községében járvány folytán nagyban hullnak a sertések. — Mint értesültünk, eddig Hontmegye részéről semmiféle intézkedés nem történt, s igen félt, hogy a járvány hozzánk is áthurcoltatik.

A tűzi fecskendők, melyek Geitner és Rauech b. pesti cég által készíttetek, jun. hó 28-án vétettek át B. pesten. Az átvételt teljesítette a megye részéről Hanzsly László úr, mint kiküldött, a Feigelszok Gyula mérnök, és Sulcz Lajos tűzoltó parancsnok mint szak értők. Az összes fecskendők megvizsgáltatván, azok kiküldött feltételeknek teljesen megfelelőeknek találtattak, s a cég köteleztetett, hogy a fecskendők a megrendelő 42 megyebeli községnek küldje szét. A fecskendők ezzerint szétküldötték a következő községeknek: A. Szeged, N. Zella, Rimóc, Agárd, Somosújfal, Szendehely és Katalin, N. Daróc, Surány, Marczal, Héhalom, P. Daróc, Gata, E. Tarcsa, Buda Lebota, Baglyassalja, Z. Szántó, Csálár, D. Orsai, Vanyaroz, Ludány, Turopolya, Herczel, Huty, Mobera (2), Ság újfal, Borsos Berinke, Málnapatak, Szklabonya, Vike, Csécs, Karancs Kessi, Becsko, Heród, Busa, E. Kúrt, Bánk, Palotás, Luczin, Sz. Péter, Patak és Kálnó községeinek.

Caltáron múlt hó 30-án folyt le a tanítói választás, s 12 pályázó közül Brozik Pál csestergomi szülő tésü fiatal segéd tanító választatott meg, nagy szótöbbséggel.

Gyászrovat. Voxih János vilkei plebánus, a sokak által ismert „jó Muki bácsi“ jun. hó 28-án 76 éves korában jobblétre szenderült. Temetése jun. hó 30-án ment végbe. A számos koszorúval borított koporsót a hívek beláthatatlan sora, a Forgách gróf család tagjai, a járási tisztviselők, a vilkei uradalom tisztikara kísérte örök nyugalomba. — Losonczi Pokorny József, az 1858-9-ki dicő vörös sapkások egyike 57 éves korában jun. 29-én meghalt, s jul. 1-én eltemetett. — Liebstöckl Frigyes, Liebstöckl Károly úr nagymozott ca. kir. százados alig 22 éves nagyszemélyű és közszereplésben volt kedves fia a hó 5-én Szügyben jobblétre szenderült; temetése jun. hó 7-én nagy részvét mellett ment végbe. — Kenderovics Károlyné szül. Algöver Vilma, Algöver Mihálynak a Zichy senioralé.

uradalom érdemű mérnökének egyik fúrón szerezett kedves leánya jul. hó 7-én B. Pesten elhalálozott. Az áldás és béké óránya lebegjen az alhunyat sirja felett!

A b-gyarmati dalegylet Anna ujján, vagyis jul. hó 25-én kirándul a szélii tündöke, hol társas elbél, ennek előadás és táncmulatsággal lesz megünnepelve a bíróssá vált „Anna“ úr. A dalegylet tagjai a szélii tündöke reggel korán 5 órakor gyalog indulnak el.

Pénzes Sándorné okleveles szülész, (lakik B. Gyarmaton Zárda utca Herkó-fő házban) ajánlja magát a nagyérdemű közönség kegyes pártfogására.

Szreter Alfréd úrtól vettük a következő levelet: Surány, jul. 7-én. Kedves barátom! Bólan azon hírt terjesztették, hogy a főjegyzőségre pályázni szándékom nincsen. Ennek ellenében kijelentem, miszerint számos megbízottsági tagtársam által felajánlva a megválasztott főjegyzői tisztségre pályázom. Teszem ezt annál inkább, mert 1861-ben viselt aljegyzőségem, a közügyekbeni részvétel, a közigazgatási bizottság tagjának egymásután lett megválasztásom jogot adnak erre. Hiszem, hogy sok évi együtt működésünk alatt bizottsági tagtársaimnak bizalmát s talán részben szeretetét is megnyerni elég szerencsés voltam. Szreter Alfréd.

Színészeti. A lefolyt héten színészeink által előadott szobaton jul. 3-án Verdi nagy eperája „Troubadour“. Városunkban operát hallani nagy esemény, mindazon által alapjában elhibázott gondolatnak tartjuk megfelelő erők, zenekar s kiállítás nélkül operát színi hozni. S habár Bacs Károly igazgatónak törekvése s az egyes közreműködők nevesítésen Erdi Berta (Aucena), Völgyiné (Leonora) Tisztai (Leina gróf és Nyiregyházi (Manrico) ügykeztetést méltányoljuk is, mégis hibáztatnunk kell ezen merész vállalkozást annál is inkább, mert színészeink más téren sokkal jobbat képesek produkálni. Adjanak inkább társalgási darabokat melyekben jól megálják helyüket, mint sem ilyen operákat. Egyéb-ként el kell ismernünk, hogy a főbb szerepek praeise voltak betanulva s hogy a harmadik előadásra méltóan működött. A darab csak a közönség azon részére gyakorolt hatást mely a Troubadour meg nem hallotta. Vasárnap jul. 4-én Almásy Tihimérnek „Mili-mari“ című népsziműve került színi. Hétfő 5-én kezdő meg vendégjátékát Vizvári Gyula „Isák Stern“-ben. A nagy számú szép közönség rokonszenvesen fogadta a jeles művészt s nemcsak felvonások után de nyílt jelenetben is viharos tapsok és kiváns-ban adott kifejezés elismerésének. Képletjét háromszor kellett ismételnie, s ha szellemesen nem figyelmezteti vala a közönséget

a vacsora időjére, isten tudja hányszor kellett volna azt megismételni. Szerepének jellemét teljesen érvényre emelte s minden apró részletet oly gondosan alakított, hogy azt kell mondanunk, mikép minden ízében Isák Stern volt. A többi közreműködők a mennyiben a színi elcsépett darab erre alkalmat nyújtott, kéltően érvényre emelték szerepeiket. Kedden, volt alkalmunk Vizváriának egyik force szerepében Pry Pálban Poole János hason című kitűnő angol vígjátékának cím szerepében gyönyörködni. A színház egészen megtelt. A közönség érdeklődését vendégünk, ki Pry Pál jellemét s szerepének hamisítatlan komikumát helyesen felfogta, míg végig leköve tartotta. Vizvárián kívül, kit a közönség ismételtén kitüntetett, csakis Gyurman Alicet (Ella) és Róza Rossikát (Thebe) lehet kiemelnünk, kik jól megfeleltek, míg a többiek meglehetősen szintelenül játszották szerepeiket. Szerdán június 7-én Vizvári utolsó fellépését s jutalomjátékát előadott „Csizmadia mint kísértet“ Szegedi Józsefnek népsziműve. Kifogásolnunk kell, hogy ez alkalommal ismét elavult gyenge darabot választott az igazgató. S ha ennek dacára a közönség lelkesedése tetőpontra bágott, ha a vendégművészt a legnagyobb oválókban részesítte, és csakis a szereplőknek s első sorban a kiváló vendégnek köszönhető. Vizváriának ezen alakításáról is csak egy vélemény lehet, hogy oly pompás Miska más volt, melynél jobbat bizonyára Szegedi József sem képzelhetett más darabját megírta. Közönségünknek feledhetlen kellemes estéték szerezett Vizvári, minék kifejezést adott azon gyönyörű babékoszóró által is, melylyel utolsó fellépése alkalmával a művészt meglepte. (A koszorú felírása: Vizvári Gyulának 1866. jul. 7-én B. Gyarmat közönsége). Az előadás önszavágó volt, kitűntek különösen Róza Rózsika (Zsuzsi) kinek i-vált az atya ravatalánál Miskával való térdepelési jelenete kitűnően sikerült, Kuthyné (Órzi) és Aradi (Sas István). Nem mulasztatjuk el néhány szóval az előadást követő kedélyes bucsu vacsoráról megemlékezni, mely a Balassa vendéglőben lefolyt. Megjelent ott ismerősei a tisztelői körében az ünnepelt vendég művész, Bacs Károly igazgató és neje, valamint a társulat több tagja kíséretében. Vidám hangulatban folyt a társalgás, melyet különösen érdekesé tettek Vizváriának művészi pályafutásáról elbeszél episodok. Volt sok pohárköszöntő s végül szívélyes de nehéz elválás. Reméljük s kívánjuk, hogy ne legyen ez utolsó b-cy arati vendégszerzés, hanem jövőn mielőbb ismét körönnbe s hazatérve meg művészetével ismét isten igazában. Csütörtökön jul. 8-án másodszor került színi az előző gyengébb előadásban „Rip van Winkle“. — Végül tudatjuk, hogy **Ujházi Ede** úr a nemzeti színház első művésze és a színi képződe jeles tanára tegnap este kezdte meg városunkban vendég játékait. Felhívjuk közönségünk figyelmét, e művész előadásainak tömeges látogatására.

Horváth Danó,
jelölés szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Gyümölcs befőzéshez!

Cukor, igen kitűnő hólyag (pergament) papíros és spárga legújanyosabban kapható

Hummer Mihály,
fűszerkereskedőnél Balassa Gyarmaton.

Kölcsön 6° és 5°-ra.

Minden önjogu személy, kinek önfentartására állandó jövedelmei vannak, úgy m. háztulajdonos, gazda, bérlő iparos kereskedő hivatalnok, stb. kaphat közbejötttem útján egy **fordrosi hitel szövetség** 100 frttól 1000 frtig 50 hó alatt postautalvány útján visszafizetendő 6°-os személy hitel kölcsönt. Minden 100 frt kölcsönösszeg havi 2 frt betéttel törleszthet.

5°-os bank-kölcsön

közvetítették 400 frttól kezdve egy millióig **földbirtokra** 17 évre 5°, 25 évre 2¹/₂%, és 40 évre 6¹/₂%, tőke-törlesztéssel. Jó anyagból épült **városi házakra** 25 évre 2¹/₂%, tőke-törlesztéssel. Házkölcsönöknél megállapítandó becslési költség előre leteendő. Földbirtoknál az évi állami földadónak 40 - 50 szoros összege kölcsönként adatik. Nagyobb tőke-törlesztést bármikor eszközölhet. **Ügynökök** tisztességes provisió mellett működésre felkérhetnek. - Válasz és portóköltség fejében 30 kr. levőlbélyegben kóratik, e díj nélkül válasz nemadatik.

Pollák János,

bizományi és ügynöki irodája, Budapest, VII. csömöri ut 37. sz. I em.

Ház bérbe adása!

Kis-Tabán utcában levő házban, (jelenleg a m. kir. adófelügyelőség hivatalos helyiségei) mely áll az emeletben 7 szoba, konyha és kamrából, (esetleg két lakó részére is), a földszinten az udvaron, két lakhelyiség mindegyike két szoba és konyhából áll, folyó évi október hó első napjától bérbe adandó. Bővebb fölvilágosítással szolgál B. Gyarmaton

KOHN ADOLF.

Öltöző szövetek.

Isztós gyapjából szőve, a következő árak mellett adtnak ol. Egy közepnagságu férfi számára

egy egész szövet	10 gyapjából	4.96
3-4 mtr. szövet	jobb gyapjából	8.-
	átlom gyapjából	10.-
	legjobb gyapjából	12.40

Utazó-Palidok darabonként 4, 6, 8, egész 10 frtig kaphatók. A legfinomabb öltözők, nadrágok, felöltők, kabát és esőköpeny szövetek. Tuffi Loden, Commis, Kammgarn, Cheviot, Tricot, hólyg és tekegendők, Peruvians és Doshing árakat ajánlja

Stikarofsky J.

Alapított 1866-ik évben gyári raktára Brúnsben.

Minták bérmentve. Mintakártyák szabó mester uraknak bérmentve. Utánvételi küldemények 10 frton felül bérmentve küldetnek.

Mintán raktáromban rendszerint 150,000 frt értékű áru fekszik, magától értetődik, hogy világ álettemben 1-5 méternyi hosszú szövetmaradékok mindig fenmaradnak, a melyeket kénytelen vagyok a készítményül áron alul eladni. — Minták ezekről nem küldetnek hanem a nem tetőző maradékok másokkal cseréltetnek fel, vagy a pénz visszaküldetik. (Megjegyzem, hogy más cégek a maradékokat, talán még rosszabb árral cserélik fel, de pénzt vissza nem adják.)

A versenyképtelen és szédelgő cégek utánzásától való megóvás tekintetéből kénytelenítve vagyok a hirdetéssel felhagyni s kéri a nagyérdemű közönséget, hogy tisztas cézemet becses emlékeztetébe venni, a megrendelésekkel, a melyekre a legnagyobb figyelmet fordítok, engem felkeresni szíveskedjék.

A levelezés magyar, német, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven eszközölhető.

SALGÓ-TARJÁNI

TÖMÖR (darabos) és KOCZKA-SZEN.

A közeledő **oseplési idény** alkalmából ajánljuk a t. cz. gazdászoknak

LOCOMOBILGÉPEK FÜTÉSÉHEZ

legjobb sikerrel alkalmas és évek óta elismert

tömör- (darabos) és koczka-szenünket

kivántra minden vasuti állomásra szállítva és legolcsóbb árak mellett

SALGÓ-TARJÁNI KÖSZENBÁNYA-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPESTEN, JÓZSEF-TÉR 12. sz. a.

Az igazgatóság.